

”Det er svært at opfinde den dybe tallerken hver gang.

Lars Jacobsen, professionel fodboldspiller, der medgiver, at interviews med sportsfolk tit forekommer intetsigende. Men tit får man de samme spørgsmål, og de kræver ofte de samme svar, siger han. I Berlingske.

MANDAG: Fra mit vindue
Tirsdag: Klip
Onsdag: Debatportræt
Torsdag: Udefra/Ytring
Fredag: Baglandet (Ferie i juli)
Lørdag: Rød/blå
Søndag: 2020dense

Deltag også i debatten på www.fyens.dk

Hvad sker der på en arbejdsplads, når en medarbejder får psykiske problemer og f.eks. går ned med en depression?

KRONIK

Psykisk syg på job

Vi ved, at beskæftigelsen blandt mennesker med psykiske lidelser er lav - lavere end hos mennesker med fysiske handicap. Vi ved også, at det er svært at få et job igen, hvis man først er røget ud på grund af psykiske problemer. Og vi ved, at mange mennesker med psykiske lidelser har lange perioder, hvor arbejds- evnen er intakt. Der er således god grund til at få mere viden om, hvad der er op og ned med hensyn til virksomhedernes praksis over for psykisk sårbare medarbejdere.

Rådet for psykisk sårbare på arbejdsmarkedet har derfor gennemført en undersøgelse for at finde ud af, hvad virksomhederne gør, når en medarbejder får psykiske problemer. Et større kendskab til praksis vil øge mulighederne for at rehabilitere psykisk sårbare.

Alle landets jobcentre samt en lang række arbejdsmarkedsorganisationer er kontaktet for at finde frem til virksomheder, der har gode erfaringer med at fastholde psykisk sårbare medarbejdere. Over 100 sådanne virksomheder er identificeret. Efterfølgende er der gennemført interviews med ledere og personaleansvarlige fra 40 forskellige virksomheder.

Mange af de pågældende virksomheder har nedskrevne personalepolitikker. Ingen af dem forholder sig dog specifikt til den situation, at en medarbejder får psykiske problemer.

Interviewene viser, at virksomhederne ikke vil gøre forskel på deres ansatte eller risikere at udstille nogen ved at have en personalepolitik, der kun vedrører psykisk sårbare. De mener, at det vil stigmatisere de pågældende. Personalepolitikken skal derfor rumme alle på arbejdspladsen.

Alligevel mener flere virksomheder, at det kan være nødvendigt at forskels- behandle medarbejderne, fordi de er forskellige. Det kan indebære et dilemma, at virksomhederne lægger vægt på, at personalepolitikken skal gælde alle ansatte og samtidig påpeger, at psykisk sårbare har særlige behov.

Løsningen er dels en personalepolitik, der omfatter alle på arbejdspladsen, dels et konkret beredskab, som gør det muligt at handle hurtigt, hvis en medarbejder får psykiske problemer.

Vil beredskabet ikke være stigmatiserende? Ikke nødvendigvis, for

”Det er nødvendigt, at en medarbejder er åben om sine psykiske problemer, hvis det skal være muligt at yde støtte. Gensidighed er vigtig.

psykisk sårbare føler sig sjældent sat i bås, blot fordi der bliver taget særlige hensyn til dem. Det vigtigste er at blive anerkendt som ligeværdige mennesker med medbestemmelse over deres arbejds- liv.

En psykisk sårbar medarbejder fortæller, hvordan hun helst vil opfattes af sine kolleger: ”Det er faktisk bare at anerkende, at jeg har det dårligt og så gøre mig opmærksom på, at jeg altid kan komme og tale med dem, hvis jeg har lyst. Det bedste er sådan set anerkendelsen. De må gerne fortælle mig, at det også er svært for dem, når jeg har det dårligt. Det værste er, når de bliver handlingslammede på grund af mine psykiske problemer.”

Det er vigtigt, at kollegerne udviser anerkendelse. Undersøgelsen viser, at det er nødvendigt, at en medarbejder er åben om sine psykiske problemer, hvis det skal være muligt at yde støtte.

Gensidighed er vigtig. Udfordringen består i at skabe en tillidsfuld atmosfære, der gør det muligt at få en ligeværdig dialog om de psykiske problemer og forebygge tabuisering og berøringsangst.

Tryghed er vigtig, for tryghed er bindeledet mellem åbenhed og dialog. I et godt arbejdsmiljø er det også naturligt at tale om psykiske problemer. Derved anerkendes det, at psykisk sårbarhed ikke er unormalt, men noget der kan ramme os alle.

De 40 virksomheders erfaringer med at fastholde psykisk sårbare er sammenfattet i otte punkter:

1. Det er ledelsens ansvar, at alle trives i virksomheden. Ledelsen skal skabe en tryk atmosfære, så en medarbejder vil tale om sine skånebehov.
2. Fastholdelse må tage udgangspunkt i handlingspotentialer og ikke i psykisk sårbarhed.
3. Åbenhed er den eneste måde at undgå eller overvinde tabuisering og stigmatisering på.
4. Kollegerne skal have en støttende rolle tidligt i forløbet.
5. Den svære samtale skal være ufarlig, og det bliver den, når den foregår i en atmosfære af anerkendelse og tager udgangspunkt i medarbejderens situation.
6. Virksomhederne kan med fordel inddrage jobcentre, der kan støtte.
7. Det er vigtigt at tænke bredere end blot egen virksomhed. Hvis det ikke er muligt at fastholde en psykisk sårbar medarbejder, kan der være job- åbninger i andre virksomheder. Brug netværket. Det har en gavnlig effekt på arbejdsmiljøet, fordi andre ansatte bliver klar over, at også de vil blive hjulpet, såfremt de får psykiske problemer.
8. Den psykisk sårbare medarbejder og ledelsen må lægge en plan for forløbet.

Selv om det kræver tid og kræfter at fastholde mennesker med psykiske problemer, er budskabet fra virksomhederne ikke til at tage fejl af: Det kan betale sig.

Illustration: Hjørdis Plato

Af Søren Carøe
Næstformand i Rådet for psykisk sårbare på arbejdsmarkedet

FRA MIT VINDUE

At være menneske er overraskelser og overvejelser, samvær og sammenstød, etik, moral og et godt grin. Otte fynboer ser på verden fra deres eget vindue - ud mod verden og ind i fynboerne.

Bøger og perspektiv

At se uden at tænke er det samme som at glo. Man glor fjernsyn, fordi man ikke tænker over det, man ser.

Når syn og tanke falder sammen, får man derimod et perspektiv. Det sker bl.a., når man læser bøger.

En af mine venner kender dem, der har det lille forlag i Aarhus med navnet Ådalen. Her produceres hovedsageligt smal litteratur. Jeg besøgte forlaget for en lille måned siden.

Fik en hyggelig snak med forlagets direktør og sekretær, henholdsvis mand og kone. Utroligt at et par enkle mennesker vil bruge tid og kræfter på at udgive litteratur, som de færreste læser. Det kræver ukuelighed og kærlighed.

Efter en kop kaffe eller to skulle jeg videre. Med mig fik jeg en ordentlig stak bøger. Jeg kendte stort set intet til forfatterne eller for den sag skyld de emner, som blev behandlet. Til gengæld er jeg efter endt læsning blevet en del klo- gere. På hvad?

En lille sød bog af Lise Ehlers - ikke mindst. Hun har skrevet en digtsamling med titlen ”Portrætter til Kierkegaards stadier på livets vej”.

En genial bog som lægger sig op ad Kierkegaards eksistenstænkning, men med en let tilgængelig poetisk og selvbiografisk snit. Det var perspektivrig læsning.

Dagen efter, at fortællingen om ”Tællelyset” af H. C. Andersen dukkede op, var Forlaget Ådalen på banen med et tryk.

En lille gedigen kort sag indbundet i rustikt gult papir og med sort skrift. Vidste slet ikke, at ”Tællelyset” var udgivet. Hvor var det berigende at læse fortællingen og endda i form af en bog.

Hvorfor har man intet hørt om den her på Fyn? Vi taler vidt og bredt i værste

Anders Kjærsg
sognepræst

”Utroligt at et par enkle mennesker vil bruge tid og kræfter på at udgive litteratur, som de færreste læser. Det kræver ukuelighed og kærlighed.

bragesnak om HCA, men lige så hurtigt nogle uden for Fyn: er de produktive, forsvinder de i tavshed.

Det gælder også for Ruth Svales letlæselige bog: ”Eventyrdirigteren H.C. Andersens mor”. Hvem har læst den på Fyn? En 350 sider indlevende og letlæselig bog, der fortæller om Anne Marie Andersens datters liv og levned. Bogen er skrevet som en slags roman, men med historiske korrekte data.

Her møder vi de steder og personer, som prægede HCA's moder. Vi møder Else og Rasmus Ibsen, er med på Gribsvad Kro, hos familien Selchier og familien Birchero, drikker brændevin med Anne Marie. Hele bogen foregår på Fyn. Men Fyn vil ikke vide af det. Hvorfor?

Nu er det sommer i DK. Jeg må videre med stakken af bøger. Varmen er ved at tage perspektivet fra mig. Går ind og glor fjernsyn.

FRA MIT VINDUE skrives på skift af: Anders Kjærsg, Britta Schall Holberg, Eskil Thybo, Finn Møller-Olsen, Kresten Drejergaard, Martin Rude, Per Storm Madsen og Sophie Hytteballe.